

RACISME

Van der Heyden, C. : Racisme. Voor de derde graad van de basisschool. Uitgegeven door de Belgische Liga voor de Rechten van de Mens, 96 pp. 120 fr. (Besteladres : Commissie tegen Racisme en Xenofobie, Kampus ULB, Boulevard du Triomphe, C.P. 204, 1050 Brussel).

Dit boek bevat zogenaamd thematisch lesmateriaal rond "racisme", bestemd voor het 5de en 6de studiejaar L.O., voor zo goed als alle vakken, waaronder ook moedertaal. De lesideeën worden gevolgd door de tekst van de VN-Verklaring van de Rechten van het Kind, een aantal animatiemogelijkheden, en een beknopte bibliografie. In een tijd waarin het racisme weer aan alle zijden de kop opsteekt, is dit boekje een belangwekkend initiatief, en er is dus reden genoeg voor de onderwijzer(es) om er kennis mee te maken.

Het materiaal is echter niet zonder schoonheidsvlekjes, en dat is, zeker in dit geval, erg jammer. Wat ik het meest storende in deze bundel vind, is het feit dat bijna alle lessen gericht zijn op (vaak erg schoolse) kennis, en vrijwel nooit op het kritisch leren doorzien van toestanden, op het ontwikkelen van vaardigheden of attitudes, enz. Zo wordt er ook bij MTO systematisch gesproken over "leerinhouden". Vele vragen en opdrachten zijn louter reproductief van aard, zelfs bij een fragment uit het dagboek van Anne Frank. Bij sommige aspecten wordt de leerlingen gevraagd elementen te verbinden tot "volzinnen" of tot een "opstelletje". Nu is kennis van feiten voorzeker belangrijk, ook i.v.m. racisme. Maar van de Liga voor de Rechten van de Mens zou je toch verwachten dat ze ook willen sleutelen aan de attitudes van leerlingen t.o.v. andere rassen. In een les rond "vooroordelen" is dat trouwens duidelijk te merken, en dat is dan ook één van de interessantste lessen in de hele bundel geworden. Maar meestal blijven de suggesties steken in het puur cognitieve. Dat daarbij ook de didaktische aanpak wat armoedig blijft, heeft daar waarschijnlijk ook mee te maken. Te veel ideeën vanuit een kijk op de leerkracht die "lesgeeft", en te weinig wordt uitgegaan van het persoonlijke actieve leren van de leerling. Werkvormen als het werken met aanvul- en kaderzinnen, kreten en slogans, interviews, krantekoppen, enquêtes, onaffe situaties, brainstorm, lijstjes, ervaringsteksten, muurkrant, situatiespel, enz...het zijn zovele activerende werkvormen die nauwelijks aan bod komen. (Men vergelijkte daartoe het Afschrift 2 : Werkvormen van de Anne Frank Stichting). Het zou wenselijk zijn indien de Liga voor de ontwikkeling van dit soort van lesmaterialen contact zou zoeken met gelijkgezinde onderwijs-verenigingen. Dat zou de inhoudelijke kwaliteit ervan én de samenwerking tussen progressieve organisaties beslist ten goede komen.

Positief aan dit boek is dat het veel zakelijke informatie bevat, die ongetwijfeld nuttig is voor de leerkracht dat bijna alle vakken aan bod komen, dat er veel praktische aanwijzingen (en nuttige adressen daartoe) voor verdere animatie in te vinden zijn. Verheugend is ook dat het "rafa-rafa" -culturespel er volledig in is opgenomen.

Soms vroeg ik me af of sommige zaken niet boven het petje van de leerlingen I.O..waren, maar misschien is dit weer een onderschatting van die leerlingen.

WILLIE VAN PEER.